

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, 1, 17.

Izhaja vsak dan, izvemši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „
V upravništvu prejemam:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 6 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 254.

V Ljubljani, v torek 6. novembra 1900.

Letnik XXVIII.

Volilno gibanje.

Socijalni modrijan v „Narodovem“ uredništvu.

— nekateri pravijo, da se pod „Narodovim“ delavcem skriva Luka Jelenec — se vsak dan bolj blamuje. Vidi se „Narodu“, da je še tisto, kar je zvoniti slišal, prav slabo razumel. Včeraj je zapisal, da vse tiste stranke, ki stavijo zahtevo splošne, jednake in direktne volilne pravice v prvo vrsto, nimajo drugega namena, kakor delavce voditi za nos. Dotični „nočejo“ drugega, kakor odvrniti pozornost delavcev od perečih gospodarskih prашanj.

Vsak, kateremu je pamet bolj trdna, kot pa „Narodovemu“ „delavcu“, ve, da nam je rešitev perečih gospodarskih vprašanj pričakovati še le takrat, kadar se razmere v parlamentu spremenijo toliko, da ne bodo zastopniki ljudstva majorizovale kapitalistične stranke. Zato mi odločno kličemo po splošni direktni in tajni volilni pravici, ker še le tedaj, kadar to pravico dobimo, upamo na rešitev perečih gospodarskih vprašanj.

In „Narodov“ delavec hoče še celo nekako hvaliti sedanje zavarovanje proti nezgodam, sedanje zavarovanje v slučaju bolezni! Podla zloba se zrcali v naslednjih besedah „delavčevih“: „V političnem boju je le tisti močan, ki ima krepko gospodarsko podlago. Vsled tega hočejo klerikalci najprvo v političnem boju absorbirati vse moči delavcev, da bi jih potem tem lažje zaslužili. Ne kruha, ne gospodarskih preosnov, le volilno pravo dobiš, to je geslo klerikalcev.“

Tako torej — narodna stranka, ki vodi boj proti združništvu, ta daje „kruh“ in „gospodarske“ preosnove, ta stranka, ki se je postavila celo proti „Slov. delavskemu stavbinskemu društvu“, ki je pojedla besedo glede zidanja delavskih hiš, to stranko nam hoče naslikati „Narodov“ „delavec“ za — socialno stranko!

Nikar naj ne misli, da smo delavci brez očíj in brez spomina!

Uprav smejeti se moramo, ako „Narodov“ sociolog proglašuje konsumna društva za „farovška akcionarna podjetja“. V ljubljanskem I. delavskem konsumnem društvu je okoli 300 članov in duhovniki imajo v rokah komaj 5 deležev. Pojdite se torej solit s „farovškimi akcionarnimi podjetji“! Ta „Narodov“ „delavec“, ki je mnenja, da se na splošno, direktno in tajno volilno pravico lahko čaka, kliče: „Mi hočemo iste politične pravice, katere uživajo drugi naši državljani.“ Kdo se ne smeje tej narodno-napredni kolobociji! Pa še nekaj drugega hoče ta „delavec“ — ta človek hoče, naj delavci gredo v boj za liberalnega kandidata v peti skupini, „ker hoče stranka poslati v državni zbor take moze, ki imajo neupogojen tilnik tudi napram ministerskemu predsedniku. Kak neupogojen tilnik ima Luka Jelenec, pokazal je na Viču, kjer se ni upal obsoditi niti imenovanja Petra Končnika kranjskim deželnim šolskim nadzornikom. In tak odvisen mož naj bi imel „neupogojen tilnik tudi napram ministerskemu predsedniku“? „Narodov“ „delavec“, ti in tvoj kandidat pojdi se solit!

Protiliberalen delavec.

Volilno gibanje na Koroškem.

Iz Celovca, dne 5. nov. Prihodnje nedeljo imajo koroški nemški nacionalci tukaj v hotelu „Grümmer“ svoj nemški „parteitag“. Na dnevni red so zapisali: „Položaj nemškega ljudstva v Avstriji in državni zbor.“ Spuščali bodo znane tirade o „zatiranem“ nemštvu itd.

Volitve volilnih mož za V. kurijo bodo v Celovcu dne 19. novembra. Kdaj se prično v celovškem okrajnem glavarstvu po kmetijskih občinah, še ni znano. — V špitalskem volilnem okraju bodo prvotne volitve od 19. nov. do 14. dec.

Socijalni demokratje napravljajo na raznih krajih shode za svojega kan-

didata Eichla, ki pa nima posebne sreče. Zadnjič je imel shod v Völkendorfu pri Beljaku, a na shod je prišlo samo 22 moških in 3 ženske. Sodrug Eich je ob toliki udeležbi raje — molčal.

Volilni shodi.

Iz Trsta se nam piše: Minolo nedeljo je imelo polit. društvo „Edinost“ dva javna shoda, na Opčinah in na Proseku. Na obeh shodih se je govorilo o važnosti prihodnjih volitev v obče in zlasti za nas, ki hočemo vladi dokazati, da nas je več, nego nas izkazuje ljudsko štetje.

Na obeh shodih se je zasedala tudi organizacija z osnovitvijo krajnih odborov. Prišlo pa je tudi marsikatero drugo vprašanje na dnevni red. Sploh so taki shodi prave politične šole za naš narod in ob enem ognjišča narodnega navdušenja.

Na Opčinah so govorili predsednik društva „Edinost“ prof. Mandić, dr. Rybač, urednik Cotič, posestnik Ražem in nekaj domačinov. Shod je bil zanimiv tudi radi tega, ker se je oglašalo nekaj „cikorijašev“, ki so napadali narodno stranko, da goni baje ljudi v nesrečo, in zmerjali tujce ali kakor oni pravijo, „foreste“. „Foresta“ je tem ljudem vsakdo, ki ni iz njih vasi, razven — Italijanov, ki smejo biti tudi iz Kalabrije. No, tem prodancem so naši govorniki posvetili; celo priprosti kmetje so navajali take argumente, da so morali najeti razgrajati območja ter so se končno z našimi vred izrekli za kandidature dr. Rybača v peti kuriji.

Istotako zanimiv je bil shod na Proseku, kjer so govorili: predsednik polit. društva „Edinost“, dr. Gregorin o važnosti parlamenta, o ustroju V. kurije in III. kolegija ter o načinu reklamiranja.

Govoril je, kakor vedno, zelo podučno, zanimivo in navduševalno. Isto velja glede drugega govornika, dr. Slavika, ki je bil poln humorističnih point. Rekel je n. pr., da je bil Mauroner na Dunaju velika uganka. Vse se je v parlamentu zanimalo, kakšen

glas ima ta mož, a zaman! Še danes ne ve nobeden bivši državni poslanec, ali poje Mauroner tenor, bariton ali bas, kajti ves čas ni odprl ust. Velepomembna je bila dr. Slavika karakteristika socijalnih demokratov. Ideje socijalnih demokratov so nam bližnje, ali vodstvo te stranke samo diskreditira lepa načela. Le „farje“ psujejo ter zasramujejo vero, a v tem pa jih vidimo vedno na strani — močnejših.

Vitez Nabergoj je toplo priporočal kandidature dr. Rybača. Temu se je pridružil bivši deželni poslanec Vatroslav Goriup, ki nas je presenetil z vestjo, da hočejo Italijani v prihodnjem deželnem zboru predlagati, da se spodnja okolica (Rojan, Barkovlje, Sv. Ivan) priklapi mestu.

Po shodih so peli pevci-domačini: na Proseku „Hajdrih“, na Opčinah „Zvon“. Tako družimo s politično šolo pošteno slovensko zabavo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. novembra.

Ministerska posvetovanja v Budimpešti. Sinoči so odpotovali avstrijski ministri Koerber, Wittek ter trgovinski in finančni minister v Budimpešto, kjer se danes nadaljujejo znana pogajanja v zadevi bosenskih železnic. Grof Goluhovski je že v nedeljo došel v Budimpešto. Kakor poročajo listi, se posvetujejo najprej sami ministri, potem se pa vrši kronski svet pod cesarjevim predsedstvom. Ker bo grof Goluhovski bržkone v polnem obsegu pritrdil predlogu mažarske vlade, je prav mogoče, da prodoro na celi črti Mažari, in potem je neki kriza v Avstriji neizogibna. Kakor Szell je baje tudi Koerber zapretel z demisijo, ako ne obvelja želja njegove vlade. Na to baje že računajo v gotovih krogih, ker si že davno žele „potrebne“ premembe.

Stališče poljskega kluba v bodočem parlamentu. Povedali smo že, da je v dunajski židinjki nekdo v ime poljskega kluba priobčil obširni dopis o taktiki polj-

LISTEK.

O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrelak.
(Dolge.)

5. Srednji *l* se kajpada govori v tujkah (glej „Pravopisa“ točko 13.). Teh tujek je nekaj vzeti iz slovanskih jezikov v novi dobi, večina pa jih je iz tujih jezikov, n. p.:

a) iz slovanskih jezikov: bivol, bivolka, bivolski; bogomil, bogomilski; glagol; glagolščak, glagolski; pomol, pomolek; pravilni, pravilnik; razkol, razkolnik; talec, talba, talnik; velmož.

Beseda *svila*, *svilen* je znana samo vzhodnim Slovincem. Da je med naštetimi toliko besed na *ol*, prihaja od tod, ker se v hrvaščini ali srbščini končni in pred-soglasniški *l* za samoglasnikom *o* ne vokalizira rad, ampak se večinoma ohrani neizpremenjen ali bolje rečeno, je iz kosih padežev na novo pristopil; od tod tudi *stolni*. V besedi *kolek*, katero imamo iz češčine, je nevednost štela e drugega zloga za star *e* in ne za pregiben *e*, zato se je tudi vtihotapila izreka: *kolekovati* za *kolkovati*. Podstava češki besedi je *kůl*, slov. *kol*; torej nima, dasi pečat v darjamo na kako stvar, nič opraviti s slovenskimi besedami *kolč* = *kolčaf* (Büschel Flachs) in „Stössel“; *kolča* (Büschel, Schopf, Quaste); *kolčaf*, *kolčast* (schopfig), *kolče* (Butterfasstempel), *kolček* (Klopfer an der Thüre: (kuček), *kolčevnica* (Werg), kar je vse nastalo iz glagola *tlči* (schlagen) v dobi, ko se iz *l* še ni pri nas razvil *ol*, *u*. Iz pozne oblike *tolči* je nemogoče razlagati *kolči*,

pač pa gre to iz *tlči*; pred *l*-om se *t* spreminja v *k*: prim. na *ila* — na *kla*, *klačiti* za *tlačiti*; *kmica* za *tmica*. Enako si imamo razlagati prekmurski *kusto* (dicht, dick) iz *tlsto*. Prehajanje *t* pred *l*-om v *k* je torej starejši pojav kakor razvoj sonantnega *l* v *ol*, *u*. Morda nam pomore to pravilo razložiti etimologično besedo *tolmun*, poleg katerega se govori tudi *komin*.

b) iz tujih jezikov: alt, barilček, bolta, bolvan, cokol, col (colen), čol, dulda, jal (jalen, jalnost), jelce (helce), kolba, lolk, pilek, pilka, pilačice, pilpah, rusalsčak, sutel (š), šolen, tolmač, tulec (Tölpel, n. dulle) itd. itd.; dalje izpeljanke: od *bula*: bulnik, bulko, bulnica, bulnjak; od *culo*, culce; od *čebula*: čebulni; od *mula*, *mulo*: mulec, mulček, mulka; od *šola*: šolnik, šolni, šolnina, šolski, šolstvo; od *kamela* (gomila): kamelski (gomilski) itd.

6. Srednji *l* je tudi sicer slišati v nekih posameznih primerih, ki se ne dajo spraviti v zgoraj omenjene točke 1.—5. ali so vsaj temni, še nerazvozlani; sploh se govori s srednjim *l*-om povsod beseda *spol* in nje izpeljanke: *spolni*, *ospolek*, rod. *ošpolka*; dalje se v razliko od padežev besede *volk* (Wolf) govori *volek* (Öchslein) rod. *volka* itd.; tako tudi v razliko od besede *koč* (Hütte) beseda *kolek* (Pfahl), rod. *kolka*. Dalje imamo srednji *l* v etimologično bolj ali manj nejasnih besedah: *čulek*, *ilmovec* (najbrž je *l* napak za *lj*, tudi poljščina in ruščina ima mehak *l*), *polča*, *polčnik* (morda *poljičnik*), *ščulec*, *zavolek*. Pred končnico *ski*, *stvo*, se sedaj že govori *l* v besedah na *la*: *deželski* od *dežela*; tudi *deželni* je že v rabi.

To so pa pač vsi primeri, kjer je naša narodna govorica začela rabiti srednji *l* za *u* (w); kakor je raz-

vidno, so ti primeri omejeni na tvorbe, narejene po nekem določenem načinu, v katerih ima veliko moč analogija, in pa na tujke; tudi so vrhu tega v pravem narodnem govoru dotične tvorbe zelo redke, in so ravno zavoljo tega lahko zdrsnile s poti pravilnega izrekanja. Mimo tega se pri nekaterih še sliši stara izreka, ki bije z novo boj brez upa zmage. Sicer pak se je vselej trdno ohranila stara izreka; tudi v nastavku *lnica* (ali redkoma *lna*) v oznamenju mesta, kjer je kaj, in pa v pridevniki od samostavnika na *lo* se *l* izgovarja še kakor *u* (w) izvzemši zgoraj navedene posamezne primere. Torej nam je tudi v bodoče govoriti *mil* kakor *miu*, *doč* kakor *dou*, *podel* kakor *podou*, *obil* kakor *obiu*, *obilan* kakor *obiun*, *nagel* kakor *nagui*, *sibel* kakor *sibeu*, *kopel* kakor *kopeu*, *pogibel* kakor *pogibeu*, *sokol* kakor *sokou*, *topol* kakor *topou*, *thalca* kakor *tkauc*, *belca* kakor *beuca*, *delca* kakor *deuca*, *gostilnica* kakor *gostiunica*, *gostilen* kakor *gostiuen*, *hranilnica* kakor *hraniunica*, *posojilnica* kakor *posojiunica*. Namesto *stolno mesto* v pomenu „Hauptstadt“ pa sploh pišimo in govorimo rajši *glavno mesto*; Ljubljana je glavno mesto kranjske dežele, pa ni *stolno mesto* (Residenzstadt); *stolna cerkev* pa je prav, ker ima tam svoj *stol* škof; *stolna* z srednjim *l*-om pa izgovarjamo zato, ker je, kakor je zgoraj povedano, beseda v tem pomenu tujka iz hrvaščine; tudi odprti *o* jo izkazuje za tujko. Ravno v tem, domačemu jeziku nasprotujočemu izrekanju so se pri mnogih tujkah iz sorodnih jezikov ohranili edini znaki, ki nam kažejo pot, po kateri so one došle k nam, in ki nam pričajo, da se še vedno niso mogle vdomačiti, dasi so vzete iz najbolj sorodnega jezika.

(Dolge prih.)

skega kluba v bodočem parlamentu. Poljakom, oziroma njih oficijelnim glasilom ta pojasnila niso všeč in v njih imenu sedaj odgovarja krakovski »Czas«. List pravi, da je sedaj vse prezgodaj govoriti o prihodnji taktiki, ker nihče ne ve, kake premembe nam prinese prihodnje volitve. Število članov v posamnih klubih se lahko znatno skróči in tudi celi klubi lahko zginejo s pozorišča. O premembi v kabinetu piše »Czas«, da imajo Poljaki že svojega zastopnika v kabinetu, sicer pa imenuje ministre vladar in jih ne določajo posamni klubi. — Vidi se vsemu, da je pisano za one sloje poljskega prebivalstva, ki po krivdi gotovih poljskih velmož ne ve dosti o politiki in sploh javnem delovanju. Voditelji poljskega kluba pred volitvami nočejo na dan spravo barvo in zato tako odgovarjajo. Dobro namreč vedo, kje jih čevlji žuli.

Dr. Mettal proti obstrukciji. Praška »Politik« priobčuje dopis svojega dunajskega korespondenta, ki se je te dni razgovarjal s članom izvršilnega odbora češkega konservativnega veleposestva dr. Mettalom. Ta mož je izjavil, naj pomislijo češki volivci, da jim obstrukcionistiške volitve ne bodo donesle nikakih koristij. Po daljšem opisovanju sedanjih razmer pride dr. Mettal do zaključka, da Čehi vsled svoje obstrukcije dosedaj niso imeli nikakih koristij, nemški levičarji pa prav nikake škode. Ako bi češki poslanci sedaj iznova pričeli z obstrukcijo, bi se pričel boj proti celi češki stranki, katero bi prezirala cela zbornica. Napram nemški obstrukciji bi morala nastopiti tudi vlada, ako se bo hotela ozirati na ljudske koristi in torej tudi na želje Slovanov, kar bi se pa v nasprotnem slučaju gotovo ne zgodilo. Pomeniti treba, končuje dr. Mettal, da je še vedno v veljavi izrek: Si duo faciunt idem, non est idem.

Prememba volivnega sistema v Švici. V nedeljo se je potom glasovanja po celi republiki izvojeval mnogoletni boj mej ondodnima strankama. Najprej je šlo za to, ali se pritrdi inicijativnemu predlogu, da se za volitve v narodni svet (zastopstvo ljudstva, podobno naši poslanski zbornici) uvede proporcionalni sistem, kakoršen je sedaj v veljavi v Belgiji. Ta predlog je v nedeljo ljudstvo odklonilo z 242.484 proti 165.976 glasovom. Drugi predlog je pa meril na to, naj se direktno volijo člani zveznega sveta ali švicarske osrednje vlade. Tudi ta predlog je padel z veliko večino. Proti predlogu je glasovalo namreč 265.323 ljudij, zanj pa le 141.430. S tem glasovanjem se je torej odločilo, da ostane i nadalje vse pri dosedanjem redu.

Volitev predsednika v Ameriki. Trije dolgi meseci nas še ločijo od trenutka, ko bodo šli ameriški volivci na razna volišča in si izbrali novega predsednika za bodočo štiriletno dobo, in vendar je že vse v največjem ognju. Voli se, kakor znano, glasom zakona z dne 23. jan. 1845, prvi terek po prvem ponedeljku meseca januarja vsakega četrtega leta po izvolitvi predsednika. Ustava predpisuje volitev volivnih mož, katerih izvoli vsaka država določeno število. Volivni možje ne smejo biti uradniki, senatorji ali reprezentantje zveznih držav. V volivni dobi so na delu vsi mogoči aparati. Fonografi z govori posamnih kandidatov, njih slike igrajo v tem času glavno ulogo v krajih, kamor ne more osebno predlagani kandidat. Na tisoč milij. brošuric in gumbov z začetnimi črkami kandidatovega imena preplavlja deželo. Republikanski centralni odbor je za sedanjo borbo najel 5500 govornikov za Kinleya in ako se pomisli, da ima vsak tak »politik« 110 dolarjev plače na teden, je umljivo, da bodo stale sedanje volitve nad 25 mil. dol. A tudi kandidat sam mora imeti dovolj fizične sposobnosti za kandidaturo. O Bryanu poročajo, da je imel v letu 1896 neki dan mej 24 urno vožnjo mej Chicago in Novim Yorkom 19 govorov na volivce. Hiteti mora od mesta do mesta, ako hoče počasti s svojo navzočnostjo vsaj vse večje kraje.

Z južno-afriškega bojišča dohajajo zopet za Angleže skrajno neugodna poročila. »Daily Express« namreč javlja iz najboljšega vira, da smatrajo angleška oblastva položaj v Južni Afriki zelo resnim in že sedaj računajo, da bo treba nadaljevati vojno celih šest mesecev. Velik del angleških

je bil že odločen za odhod v domovino, toda sedaj so razveljavljena vsa dotična povelja in razun nerabnih invalidov še vse ostane na afriških tleh. Buri so se po teh poročilih preskrbeli z velikimi zalogami živil in streljiva in tudi njih bojne vrste so se jele znova polniti s krepkimi močmi. Vse pričakuje nove ustaje v kapski koloniji. Najslabše pa je za Angleže to, da se je pričel upor celo mej angleškimi vojaki in so morali zbog tega že razpustiti več polkov, ker se je bilo sicer bati, da Angleži sami ne vstopijo v burske vrste. V takih razmerah tudi lord Roberts nima dosti nade, da bi prve dni v decembru stopil na domača tla.

Dopisi.

Iz Sodražice. Od 24. oktobra do 1. novembra se je pri nas vršil sveti misijon. Prečastiti gospod župnik je v sredo dopoldne na kolodvoru v Ribnici sprejel misijonarje frančiškane č. oo. Efrema, Sigismunda in Matevža in jih spremil v svojo župnijo. Tu so osem dni prav požrtvovalno delovali in žetev je bila obilna, vsa župnina se je prerodila. Obhajancev je bilo do 3000. Na vseh svetnikov dan ob sklepu misijona je sprejel preč. gospod dekan ribniški v Marijino družbo 105 mladeničev in 140 deklet. Cvet sodraške župnije je dobro ohranjen in obeta bogatega sadu.

Ganljivo je bilo videti, kako samozvestno in neustrašeno so mladeniči kazali svoje živo versko prepričanje pri sklepnem sprevodu.

Po sklepu misijona so se zahvalili gospodom misijonarjem za njih požrtvovalen trud v imenu župnije deželni poslanec gospod Pakiž, župan z odborniki in cerkveni ključarji. Ob enem je pa tudi sodraška župnija srčno hvaležna svojemu ljubljenu župniku, da nam je omislil izredno dobroto svetega misijona, preč. gospodu dekanu za njegovo ljubeznjivo požrtvovalnost in vsem gg. sosedom za njihov trud. Bog daj dobrim sklepom svoj blagoslov!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 6. novembra.

Osebnosti. Dež. predsednik baron Hein se je včeraj s svojo soprogo vrnil iz Planine v Ljubljano. — Imenovan je pristav tržaškega deželnega sodišča Št. Pachor sodnim tajnikom istotam. — Ravnatelj Jos. Marx v Borovljah je odlikovan z viteškim križem Franc Jožefovega reda.

Javno predavanje. Jutri točno ob 1/8. uri zvečer predava v veliki dvorani »Katol. Doma« gosp. dr. K. K. Dobrodošli prijatelji in neprijatelji! — Odbor »Slov. kršč.-soc. zveze«.

Presvetli knez in škof lavan-tinski Mihael Napotnik, se je odpeljal dne 5. nov. k škofskim konferencam na Dunaj. — Preč. g. stolni dekan Lavrencij Herg je imenovan stolnim proštom lavan-tinske vladikovine. Čestitamo!

V Dobropoljah se pripravljamo za državnozborske volitve in za občinske. Včeraj so razglasili, da so volilni imeniki za V. in IV. kurijo razgrnjeni in istotako imeniki za občinske volitve. Dandanes je že tako, da hoče vsak svoj nos vtakniti v tak volilni imenik. Šli smo gledat, da bi našli svoja imena v volilnih imenikih kot upravičeni volilci, toda jerum! — zapisani nismo bili. V občini Podgora v V. kuriji manjka 83 volivcev, v občini Videm pa še več. Seveda so se vložile reklamacije. — To nas uči, da moramo biti pozorni, da ne smemo zaupati nikomur in da pregledamo nemudoma volilne imenike povsod, prav povsod! — Čudno pa je, da volilnih imenikov za občinske volitve ni nikjer, prav nikjer. — Potegnili so nas enkrat za nos, toda naj gledajo, da jih mi drugič ne bomo. Sicer je pa škandal, da razpostavijo na ogled take imenike, kakoršnih nimajo. Proti temu javno protestujemo.

Najboljši odgovor. Z najostudnejšimi lažmi in hujskarijami napada zadnje dni »Narod« gosp. Ferjančič-a, kurata na Gočah; v svoji predrznosti je »Narod« tudi zahteval v imenu ogromne večine Gočanov, da pristojna oblast mora odstraniti gospoda kurata Ferjančič-a z Goč. To je bilo pa Gočanom preveč. Zato so pristojni oblasti res naznanili željo, toda ne, da se odstrani gosp. kurat, marveč željo, da ostane. In sicer je

na tej prošnji podpisana ogromna večina Gočanov. To je prvi odgovor popolno stvaren, ki so ga Gočani dali na »Narodove« hujskarije, drugi odgovor bodo dale sodne preiskave, ki bodo pojasnile, kedo da res hujeka na Gočah in tretji ter zadnji odgovor bodo dali Gočani, pri volitvah, tam se bo pokazalo, kje je pretežna večina Gočanov in kako malo se brigajo za »Narodove« hujskarije.

Iz Maribora nam pišejo: Dne 4. novembra se je uprizorila v našem »Narodnem domu« znana ljudska žaloigra Raupachova »Mlinar in njegova hči«. Igra sama, pa gotovo tudi rodoljubni namen, da se čisti dobiček pokloni za slovensko mariborsko šolo, privabila je toliko občinstva v slavnostno dvorano našega Kremlja, kakor še ga dosedaj nismo našli pri nobeni taki priložnosti. Vršila pa se je predstava gladko, igralci so nastopali sigurno ter podajali uloge, kakor da bi imeli večletno rutino za seboj. Občinstvo je bilo hvaležno, ploskalo je, se smejala, pa tudi plakalo. — Prihodnja zabava v »Nar. domu« se vrši v nedeljo dne 11. nov. Predstavljaljo bodo diletantje delavskega društva »Maribor« dve burki. — Slomšekova slavnost je sedaj določena, kakor slišimo, na dan 25. nov. Uprizorili se bodo Lendovšekovi dramatični prizori »Slomšekovo rojstvo«. Delajo se vse priprave, da bo ta Slomšekova slavnost najfinejša, kar se jih je letos obhajalo na Slovenskem, rodoljubi po deželi pa naj skrbijo, da bo tudi najbolj številno obiskana.

Kako se je »Narodovcem« sapa zaprla. »Narod« je o Jelenčevem shodu podal poročilo, v katerem popolnoma zamolči, da je shod burno pritrjeval govorniku, ki je zahteval, naj Luka Jelenec pokaže svojo neodvisnost in narodno načelo narodnonapredne stranke, da kot njen kandidat obsodi imenovanje Petra Končnika deželnim šolskim nadzornikom na Kranjskem. — Kandidat narodno-napredne stranke, katera je po »Narodu« vzdigovala proti Končniku papiro vojsko, si tega ni upal storiti. S tem je pokazal Luka Jelenec, da je popolnoma odvisen mož, za takega moža pa volilci pete skupine ne morejo biti. »Narod« svojim čitateljem seve to hoče prikriti, da bi tudi njegovi somišljeniki tega ne uvideli. Naši somišljeniki bodo že ljudstvu kljub temu razjasnili Luka Jelenčevo odvisnost in njegov pogum! V svojem poročilu pa »Narod« priobčuje tudi neke klice, katere so baje narodni naprednjaki klicali socijalnim demokratom, katerih klicev pa nihče ni slišal. Misli si jih je morda jurist Marn, pa jih povedati ni znal. Ker se na shodu ni verjelo Jelenčevemu zagotovitvi, da je za splošno, direktno in tajno volilno pravico, zdihuje »Narod«: »Na moško besedo ti ljudje ne dajo nič«. Gospoda! Kdo bo de pa dal kaj na moško besedo liberalcev? Kaj vse ste socijalnim demokratom obljubili v »Narodnem Domu«, da so glasovali pri občinskih volitvah za vas, kaj vse je obljubil župan Hribar pred leti na shodu »Slovenskega katoliškega delavskega društva«. Storili niste nič, pozabili ste na svoje obljube. Zato nikar ne pričakujte, da Vam bo ravno pred volitvami brez takojšnjega dejanja še kdo verjel na Vaše sladke, »moške besede«, tem manj, ker niste izdali samo delavstvo, ampak izdali ste tudi obrtnike s tem, da ste na zadnjem shodu zaupnih mož narodne stranke sprejeli načelo s v o b o d n e konkurence. Deželni kulturni svet, kateri naj bi bil last kmetov, izdali ste nemškimi liberalnimi veleposestnikom. Vi, liberalna gospoda, nimate več ni moških besed, ni moških dejanj, zato ste postavili za kandidata v peti skupini popolnoma odvisnega človeka, zato nikar ne pričakujte, da bodo zavedni volilci pete skupine glasovali zanj.

Kaj je kaplan? To vprašanje se ni bilo jasno narodno-napredni inteligenci. Čuli so večkrat, da se predrzne časih kak kaplan biti agitator za krščansko misel in prepričanje ter — krščansko življenje, katero kakemu Malovrhu ni nič po volji, vendar kaj je prav za prav kaplan, to pa dosedaj ni bilo jasno. V soboto je inteligenca tudi to izvedela iz lista, ki vse ve, iz »Sl. Narod«.

Ondi je zapisano črno na belem, da je kaplan agitator »podoben znani indijski podgani, ki na dvajset korakov okrog sebe s svojim smrdom vse onečedi, ki okuži s svojo navzočnostjo zrak in vse, kar za življenje potrebuje«. Toda »Narodovo« uredništvo naj nam dovoli, da ga opozorimo, da mora biti v tej razlagi neka pomota, ali pa je naravoslovno znanje dotičnega preiskovalca malo prepičlo. V »Narodu« se bere v istem članku, da je kaplan »prav za prav služabnik hudiča« »politični vlačugar« in »kamor bo stopil s svojo široko, krakovskemu čolnu podobno nogo, poznalo se bo temno in črno sovraštvo«. Kakor je nam znano, noge indijskih podgan niti približno niso podobne »krakovskemu čolnu«, torej mora biti v sobotni razlagi, ki se blišči kot uvodni članek za slovensko inteligenco, mala pomota, ali je pa dr. Tavčar, ko je razlago deval na papir, že par steklenic konjaka — preveč popil.

Prepisavati ne znajo. Sobotni »Slovenski Narod« je prepisal iz »Slovenskega Lista« te stavke: »Še hudič bi se naveličal »Narodovih« svinjarij, liberalci se jih ne; požirajo s slastjo kakor pujski svojo pičo s korita«. »Take prismodarije pošilja med svet glasilu naše inteligence, in verna liberalna čreda zadovoljno miga z ušesi. »Kar čveka »Narod«, se samo po sebi označuje kot impertinentna laž, kot navadna lopovščina«. Pozabil pa je »Narod« prepisati stavke, da si je Malovrh pridobil talen. v Celju mej ljudmi, ki so za podobne reči izsolani, in da mu je njegovo pisarjenje tako mala umetnost kakor kakemu restantu zlagati se desetkrat na dan. Zakaj je pač »Narod« to pozabil povedati svojim čitateljem?

Umetniško društvo. Dne 9. oktobra je pisal »Narod«, da bi moralo umetniško društvo samo sebe ponižati, če bi se še kedaj obrnilo do klerikalcev, tako, da brani društvu samospoštovanje, klerikalce še kodaj vabiti na sodelovanje. Na to izjavo zahtevali smo od umetniškega društva pojasnilo, ker imamo pravico zahtevati pojasnilo od društva, čegar umetnostne namene podpira naša stranka v znatni meri s tem, da daje njegovim članom dela. Čakali smo skoro jeden mesec, ne da bi dobili od društvenega odbora pojasnilo, ako je res njegovo stališče tako, kakeršnega je naslikal »Narod«. Odbor molči. Iz tega bi lahko izvajali, da odbor pritrjuje »Narodovi« izjavi, in nihče bi nam ne mogel zameriti, ako bi izvajali najskrajnejše konsekvence. Ker pa bi bili s tem v prvi vrsti zadeti umetniki, ki se morda ne strinjajo ni z izjavo »Narodove«, ni s čudnim postopanjem odbora, zahtevamo torej še enkrat od odbora pojasnilo v nadi, da nam prihrani nadaljnje postopanje. Ako se odbor niti do »pojasnila« noče povspeti, potem vemo, kaj nam je storiti. Psovk za podpiranje slovenskih umetnikov ne bomo več plačevali z molčanjem!

S Koroškega. Peta skupina na Koroškem je dobila novega kandidata v osebni krščanskega socijalca dunajskega odvetnika dr. Pupovaca, ki nastopi proti sedanjemu poslancu pete skupine dr. Lemišu. Ako dr. Pupovac v peti skupini propade, kandiduje v kmetijskih občinah mlilstatskih. — Koroški nemški nacijonalcij imajo prihodnjo nedeljo shod zaupnikov v Celovecu. — Za mestno skupino Št. Vid - Volšberk bode kandidoval nemški nacijonalec Gratzhofer.

Iz Kozjega. Gospod dr. Peitler, c. kr. sodni pristav, brani se v »Slov. Narodu«, da ni podpisal svojega imena pod izjavo, poslano društvu »Napreje« v Celje. Tudi davčni praktikant gospod Zvonimir Dobrave trdi, da ni podpisal, ker še ni 24 let star in itak voliti ne more. Radojca Vivod, glavni kolvodja, pa je prestavljen v Murau na Zgoranjem Štajerskem. Kdo še tedaj ostane podpisan na oni izjavi? Emil Spitzer, ki je vsled odloka c. kr. sodišča Kozje z dne 13. aprila 1899, št. IV. 275/92 pod kuratelom. Drugi je usmiljenja vredni Böhmeim, trgovski pomočnik (ne nadučitelj, kakor ste Vi poročali) pri Druškoviču. Prej bil je sam trgovec, potem kavarnar v Mariboru, pa povsod grozen neizprosni konkurz. Spomin na prejšnje dni si briše z alkoholom. Ostanejo le trije jekleni liberalci, ona trojica v kozjanski kapelaniji vodja, dr. Pikel in pisarja Cilenšek ter Gorišek. Nastane vprašanje, kdo

je pa one gospode podpisal, kateri se zdaj branijo? Najbrže oni, ki se je nad načelnikom okrajnega zastopa in političnega društva kozjanskega, ko je ta v imenu teh korporacij brzojavil katoliškemu shodu v Ljubljano, strašansko jezil in to jezo hladil v »Slov. Narodu«. Obdolžil ga je, da je odposlal one brzojave brez vednosti dotičnih korporacij, kar je debela laž. Zato pometajte raje pred svojim pragom.

V Gradcu so si nemški liberalci in nemški nacionalci za prihodnje občinske volitve že v laseh. Glavni boj tvori ljubosumnost mej liberalno »Tagespost« in nemško-nacionalnim »Gruzer Tagblattom«.

Državna podpora. Poljedelsko ministerstvo je v povzdigo mlekarstva na Kranjskem dovolilo naslednje podpore: društvom v Srednji vasi, Starem trgu in Poljanah po 600 K, z naročilom, da se mlekarstva loči popolno od ostalih društvenih panog, potem mlekaricam v Planini, Žirih in Hruševju po 800, v Kočah 1000 in Trebelnem 800 K.

Ljubljanske novice. Električna železnica. C. kr. železniško ministerstvo je trdilo Siemens & Halske odobrilo detajlni projekt za lopo vozov in delavnico. — Zimsko postajo imata 3. in 4. vojaški oddelek za mapiranje v Ljubljani. — Mučenje živine. Franc Pfeifer, hlapec v Šelenburgovih ulicah št. 4, je včeraj tako pretepaval v hlevu konja, da se je konj odtrgal in ušel. Konja so ujeli še-le na Valvazorjevem trgu, Pfeiferja pa aretovali radi mučenja živine. — Pretep je bil včeraj v Koslerjevi pivnici. Nek Cotman je težko ranjen. Prepeljali so ga v dež. bolnico. — Petnajst vojakov v beg zapodilo je v nedeljo v Šiški 6 kmetov iz Mednega. Jednega kmeta je orožništvo aretovalo.

Novo šolsko poslopje bodo zidali v Toplicah Zagorju. V poslopju bode prostora za štirirazredno deško in za štirirazredno dekliško ljudsko šolo, pa tudi za obrtno nadaljevalno šolo. Poslopje bode veljalo stotisoč kron.

Hitra smrt. Na kolodvoru v Št. Petru na Krasu je 3. t. m. nagloma umrl nek 60 letni mož, ki je imel zunanost kakoga delavca. Pri sebi je imel potni list, glaseč se na Valentina Canciga od Sv. Lenarta pri Vidmu, sam se je pa imenoval Ant Suvar. — Utonila je 3letna Rezika Klepec iz Boršta, občina Podzemelj v neki luži. — Vol je pohodil 5letnega Ant. Ogrizka iz Matenje vasi s toliko silo, da je Ogrizek vsled poškodb umrl v ljubljanski bolnici.

Objava. Poslovna doba poletnega poštnega in brzojavnega urada v morskem kopališču Sistjana se bode zaključila s 7. novembrom t. l.

Požar. Dne 2. novembra je gorelo pri Antonu Beja, po domače pri Cesarju v Koških hribih, okraj Litija. Začelo je goreti okrog dveh popoldne. Gospodarja in gospodinje ni bilo doma, ker sta bila ravno tisti čas v Zagorju na sejmu. Prišla sta še le zvečer domu in sta videla, kakošno nesrečo je povzročil neusmiljeni požar. Zgorela je hiša z vsem žitom, gorenje pohišno opravo in 600 K denarja. Pogoreli so tudi svinjaki. Požar je nastal, kakor govore, najbrže po nesreči v kuhinji. Posednik je bil zavarovan za malo svoto.

Z vlaka padla je včeraj na kolodvoru v Rimskih toplicah 70letna Mar. Blatnik. Odprla je samovoljno vrata železn. voza. Kolesa so ji šla preko nog. Pripeljali so jo v celjsko bolnico.

Otrok zgorel je v Slovenji vasi na Štajerskem posestniku Palu. Otroci so si naredili na njivi ogenj, ob katerem si je 5letna Palova Lojzika zažgala obleko. V strašnih bolečinah je umrla.

Pogreba se od 15. pr. m. 60letni mašinist cementne tovarne Prašnikarjeve Valentin Golob, ki je rojen baje na Vrhniki.

Prijet požigalec. Dne 31. pr. m. je gorelo pri Matiji Bukovcu v Blatniku, občina Črmošnjice. Ker je tisto noč hotel ulomiti pri Bukovcu tudi nek tat, sumili so, da je požigalec znani tat Fr. Brinskelec, katerega so zaprli. Brinskelec je dejanje že pripoznal.

Razpisana učiteljska služba. Na jednorazrednici v Planini pri Vipavi je do 16. t. m. razpisano mesto učitelja. Prošnje je poslati okrajnemu šolskemu svetu v Ljubljano.

Kako se pospeši rast las. Nekdo nasvetuje, da se rast las najbolj pospeši s tem, da se glavo vsak večer, predno se gre spat, polije večkrat z mlačno vodo. Voda naj bo toliko gorka, da ni neprijetno glavi. S tem se prepreči baje tudi izpadanje las.

Svilene robce se [pere s krompirjevo vodo. Surov krompir naj se zdrobi in se ga izpreša. S pridobljeno vodo se svileni robci najlepše opero.

Nameravani atentat proti dvema kraljema. Sodišče v Bukareštu je, kakor smo že poročali, dvignilo obtožbo proti bolgarskim morilcem Fitkowskega in prof. Mihaileana in proti zarotnikom, ki so hoteli umoriti rumunskega kralja Karola in srbskega kralja Aleksandra. Obtožnica obsega 82 strani. Obtožba pravi, da se vstaja na Bolgarskem pripravlja za 1. 1900 ali za 1. 1901 z namenom, da se Bolgari polaste Macedonije. Dotični odbor je hotel preprečiti, da bi Rumunska in Srbija se koj v to zadevo vtaknili, ter je v ta namen nameraval pripraviti nemire v imenovanih deželah s tem, da bi se umorila rumunski in srbski kralj. Bosneakowu so naročili umoriti rumunskega kralja. Le ta bi čakal kralja, ki hodi rad okolu brez straže, z bodalom; Pop Arsow z revolverjem, Bogdanov pa bi ju čakal z obleko, katero bi rabila, da se hitro spremenita. Dne 18. in 19. decembra preteklega leta so zarotniki zaman čakali na kralja. Potem so napad preložili v novo leto ter določili, da bodo na kralja vrgli bombo. Zarotniki so se ujeli z umorom prof. Mihaileana ter tako prišli v roke oblasti.

Sleparije na pariški razstavi. Po poročilu „U. D. T.“ je razstavni komisariat iznašel poseben način, s katerim pokrije del deficita. Marsikateri razstavljavec je bil namreč odlikovan z zlato ali srebrno svetinjo, a je prejel mesto te le papirnato izkaznico, na kateri se pove, da mora plačati za zlato 500, za srebrno pa 50 frankov. Ako pa tega ne stori pošljejo mu zlato ali srebrno svetinjo iz — brona.

Ženo vrgel skozi okno je v Havru kovač Gilles. Z ženo sta se sprla. V prepiru je pograbil ženo in jo vrgel na ulico, kjer se je ubila.

Prenaravno igral je nekaj dni pred začetkom ustaje nek igralec na cesarskem dvoru v Pekinu. Igralec je igral tako, da se je cesar groze tresel. Igralec je namestu pohvale dobil znatno množico udarcev s palico, ker je cesarja prestrašil.

Društva.

(Slovensko planinsko društvo) priredi prvi zabavni večer dne 7. t. mes. v restavraciji Narodnega doma ob 8. uri zvečer, na katerem bo predaval društveni načelnik gospod profesor Orožen o »Potovanji na severno slovensko jezikovno mejo«. Odbor vabi p. n. člane k obilni udeležbi; vpeljani gosti dobro došli.

(Rokodelsko društvo v Št. Vidu.) Iz Št. Vida nad Ljubljano se nam poroča sledeče: Malokje je ljudstvo tako vneto za petje kakor pri nas, in to je prav, petje blaži srce človeka, tam, kjer se lepe in poštene pesmi pojejo, tam vsakdo, kateri ima blago srce, rad biva. Vsakdo, ki je imel že kdaj priliko v Št. Vidu biti, bodi si v cerkvi in poslušati cerkveno petje, ali pa v društvenem domu pri veselicah in tam petje poslušati, je imel gotovo velik užitek ter rekel: Št. Vidci imajo čista grla za petje. To smo zlasti opazili pri zadnji čitalnični veselici; peli so te pesmi: Domovini, mešan zbor F. S. Vilhar, Srce človeška stvar, m. zb. A. Burger in Pobratimija možki zbor D. Fajgelj. Vse tri pesmi so se pod vodstvom g. Navinška izvrstno pele. Gospod dopisnik od srede je, kar ni prav, preveč preziral pevske točke v svoji kritiki; naš mešan zbor, kar je tako znano je izborna pel, posebno pa je ugajal možki zbor Pobratimija D. Fajgelj. Mi pa mislimo, dokler bodo Št. Vidci tako lepe in poštene pesmi peli, bodo vedno našli priznanje pravih veščakov umetnega petja. — Kakor čujemo, se pevci zopet pripravljajo za prihodno rokodelsko veselico, jednako nas bode iznenadili tudi igralci z novo in krasno igrjo »Sanje«.

(Društvo organistov.) Po preteku treh let se je posrečilo g. S. Sentjuncu min. organistu v Ptuj, da so se pravila podpornega društva organistov pri višji oblasti vendar enkrat potrdila. Torej gg. tovariši, oziroma naše in sosednih vladikov, pridite dne 8. t. m. v Celje, da se ob tej priliki prične za zatiranje stan skrbeti za

boljšo prihodnost. Na svidenje 8. novembra. Karol Bervar, vodja org. šole in mestni organist v Celju.

(Bralno in pevsko društvo »Maribor«) vabi na Martinov večer, kateri se priredi v nedeljo dne 11. novembra 1900 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma« I. Uskok. Šaloigra v enem dejanju. Poslovenil Davorin Bolé. II. Bob iz Kranja. Vesela igra s petjem v enem dejanju. V odmorih svira slavna veteranska godba. Po dramatičnih predstavah bode se v restavraciji »Narodnega doma« družbala Martinova gos in udarjal društveni tamburaški zbor. — Vstopnina: sedeži v dvorani od 1.—5. vrste po 60 kr., od 6.—10. vrste po 50 kr. in od 11.—15. vrste po 40 kr., stojišče v dvorani 30 kr., za diake po 20 kr., sedeži na galeriji po 25 kr., stojišče na galeriji 15 kr. — Vstopnice se dobé dne 11. novembra od 2.—4. ure popoldne in od 7.—8. ure zvečer pri blagajni v »Narodnem domu«. — Udje, ki se kot taki s pristopnico izkažejo, dobé popoldne od 2.—4. ure proste vstopnice za stojišče v dvorani ali sedež na galeriji. — K mnogobrojni vdeležbi vabi najljubneje odbor.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 6. novembra. Starejši sin nadvojvode Otona, nadvojvoda Karol, ki je sedaj 13 let star in o katerem se govori, da bo avstrijski prestolonaslednik, je ustopil v javno gimnazijo.

Gorica, 6. nov. Na socijalnodemokratskem volilnem shodu je tržaški Učekar priporočal za kandidata Kristana, češ, da ni ne Italijan, ne Slovenec, ampak internacijalec.

Zagreb, 6. nov. Včeraj se je sošlo nad 80 meščanov, da se dogovore o pripravah za bakljado na čast nadvojvodi Leop. Salvatorju. Izvolil se je poseben odbor.

Praga, 6. nov. Češki listi zahtevajo, naj Koerber v bosenskem vprašanju vztraja na dosedanjem stališču. Geslo naj mu bo: raje demisija nego submisija.

Przemysl, 6. novembra. Poljski »Sokolski dom« je pogorel. Trije ognjegasci so pri gašenju zgubili življenje.

Bolzan, 6. nov. Na polnoštevilno obiskanim volilnem shodu liberalnega veleposestva se je sprejel volilni kompromis s konservativnimi veleposestniki z 31 proti 7 glasovom.

Pizek, 6. nov. (Hilsner pred porotniki.) Hilsnerjev zagovornik dr. Auredniček skuša dokazati, da je pričo Pešak podkupil dr. Baxa in da je Pešak izjavil: Le pomirite se, bom že tako izpovedal, kakor ste me naučili. Sodišče je vsled tega odredilo preiskave po orožnikih, ki naj doženejo, ali je bil dr. Baxa 28. okt. v Taboru. Tekom včerajšnje obravnave je stavil dr. Auredniček nebroj novih predlogov, mej temi: naj se odkoplje truplo Klimove, dokaz, da je bila Hruza umorjena z mesarskim nožem, dokaz, more li normalen človek izvršiti takozvani »Lustmord« in druge. Večino predlogov je sodišče zavrnilo. — V današnji razpravi pride na vrsto Salomon Wassermann in 14 drugih prič. — Obravnava bo po sedanjih dispozicijah završena šele 15. novembra, ker bo zaslišanih mnogo novih prič.

Budimpešta, 6. nov. Tekom včerajšnje razprave v zbornici je izjavil posl. Polonyi, da ne bi zahteval noben član ogerskega parlamenta, naj nadvojvoda Fran Ferdinand izpolni svojo obljubo.

Budimpešta, 6. novembra. (C. B.) Ministri Kallay, Koerber, Wittek, Call in Böhm-Bawerk so danes zjutraj došli z Dunaja. Skupne ministrske konference so se pričele danes popoldne.

Rim, 6. nov. V Vatikanu so prišli na sled novi tatvini. V blagajni pa k sreči ni bilo večjih svot.

Bremen, 6. novembra. Tu je umrl za kugo mornar Kunze. Došel je na parniku »Marienburg« iz Rosarijo.

Lizabona, 6. novembra. Kraljica portugalska je rešila življenje dvema človekoma, ki sta padla z ladje v morje. Kraljica je skočila v morje in rešila ponesrečenca.

Ageu (Franc.). 6. nov. Minulo noč so se splašili konji generala Boyssona,

ki je padel z voza in obležal mrtev na mestu.

Pariz, 6. nov. Francoska vlada je naznanila transvalskemu poslaništvu, da vsprejme Krügerja s častni incognito potujočega vladarja.

London, 6. nov. »Times« javlja iz Bruslja, da je bolezen Krügerjeva resna. Javljajo se nasledki prenapornega dela.

Vojska na Kitajskem.

Petrograd, 6. novembra. (C. B.) »Invalid« objavlja odgovor ruske vlade na nemško-angleško pogodbo. Vlada pri-trjuje vsem točkam pogodbe, izjavljajoč, da je integriteta Kine temeljno načelo njene kitajske politike. Za slučaj pa, da se to načelo kakorkoli prekrši, bo tudi Rusija prisiljena spremeniti svojo politiko, kakor ji bo najbolj kazalo.

London, 6. nov. (C. B.) Listi poročajo iz Pekina: Cesarski dvor se ne more pred spomladjo vrniti v Pekin. Blizu Singanfu preti izbruhniti vstaja mohamedanov, vsled česar preti velika nevarnost prometu na reki.

London, 6. nov. Po poročilih iz Tientsina je zapovedal cesar Kwangsu, da Pekina v bodoče ni več smatrati za kitajsko glavno mesto.

London, 6. nov. (C. B.) »Times« poročajo iz Pekina: Admiral Aleksejev je pisal Li-Hung-Čangu o namenu Kitajcev glede Mandžurije ter ga pozivljaj, naj Kina zopet prevzame upravo te dežele pod varstvom Rusije.

Hongkong, 6. novembra. Po poročilih iz Kantona so se obrnili vstasi proti vzhodu. Sploh je opaziti, da upor pojmlje. Vstasi priznavajo, da so se uprli prezgodaj in da so preslabo oboroženi (?).

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prev. I. B.—č.

(Dalje.)

Časi se je k takemu ležišču pripognil ta ali oni, ki je šel mimo, ker ga je premagalo usmiljenje. Sem ter tja je prišla tudi izdatnejša pomoč s previdno skrbljivostjo, katera izhaja od bogate in darežljivosti navajene roke, od roke dobrega Federigo. Izbral je šest duhovnikov, katerim ni bila prirojena samo usmiljenost, ampak ki so bili tudi čvrstega telesa. Razdelil jih je na tri pare in vsakemu odkazal jeden del mesta, koder sta morala po dva hoditi s služabniki, ki so nosili za njima jedi, druga boljša krepila in obleko.

Vsako jutro so se odpravili na razne strani, pristopili so, če so koga videli na tleh omagovati, in so mu pomagali. Kdor je že izdihoval in ni mogel ničesar zavžiti, prejel je samo poslednjo tolažbo vere. Se-stradanim so dajali juhe, jajec, kruha, vina. Kdor je že delj časa omagoval, okrepčali so ga z močnimi juhami, kapljicami, boljimi vini; če je bilo treba, dali so mu tudi opojnih pijač. Pohujšljivo nagoto so pokrivali z obleko proti mrazu.

A s tem ni bilo konec njih pomoči. Dobri pastir je želel, da bi njegova pomoč res kaj izdala. Kogar je prva pomoč toliko okrepčala, da je mogel hoditi, dobil je nekoliko denarja, da bi zopet ne padel v prejšnji položaj, če bi moral zopet trpeti pomanjkanje. Drugim so poiskali hrane in zavetja v kaki bližnji hiši. V premožnih hišah vsprejeli so jih iz usmiljenja na priporočilo kardinalovo.

Kjer radi revščine niso mogli ljudje izkazovati teh dobrot, preskrbeli so duhovniki revežem hrano proti odškodnini in so vselej dali nekaj na račun. Nato so sporočili župnikom, da jih tolažijo, a tudi sami so večkrat k njim prišli pogledat.

Federigo ni skrbel samó za te trpine; tudi ni čakal na to skrajno bedo. Njegova goreča usmiljenost je za vse poskrbela, povsod pomagala, kjer ni mogla bede uže preje preprečiti; kjer je bila beda, tam se je pokazala tudi njegova pomoč. Zbral je vse svoje imetje, štedil je še bolj, posegel je na ono, kar je prihranil za druge dobre namene, ki so se sedaj morali umakniti, povsod je iskal denar, da bi ga porabil

za gladne trpine. Nakupil je mnogo žita in ga poslal v vse kraje svoje škofije, kjer ga ni bilo.

Ker je to bilo še premalo, poslal je tudi soli, da bi ljudje lahko zelišče s travnikov in drevesne skorje spremenili v kruh, kakor pravi Ripamonti.¹⁾ Žito in denar je razdelil tudi mej mestne župnike. Sam je hodil po vseh kotih in delil miloščinjo; skrivaj je pomagal mnogim revnim družinam.

Njegov sodobnik, zdravnik Alessandro Tadino zatrjuje v svojih poročilih,²⁾ da se je v njegovi palači vsak dan razdelilo dva tisoč skledic rižove juhe.

Ta usmiljenost je res velikanska, če pomislimo, da je izhajala samo iz imetja jednega človeka. Federigo ni hotel namreč na drugih troške izkazovati dobrot. Šlo mu je na roko tudi sto in sto drugih darežljivih rok. Tudi svet dekurijski je zapovedal tribunala za oskrbljevanje, da naj pomaga dobrotnikom. A vse zaman!

Mej tem ko je kardinalova dobrotljivost nekaterim podaljšala življenje, umirali so drugi. Nekateri so precej po prvi pomoči zopet zašli v staro bedo. Drugod so ljudje gledali smrt pred očmi, četudi dotične kraje niso pozabili, ampak so samo odlašali s pomočjo, češ da še niso v taki stiski. Od vseh stranij ljudje vró v mesto. Dva tisoč sestrancev je na primer premagalo vse težave in se prerilo v mesto, kjer so se nekoliko pokrepčali, da še isti dan niso umrli. Več tisoč pa jih je ostalo zadaj in ti so zavidali one, bolj srečne, mej katerimi so bili njih možje, otroci, očetje.

V tem ko so na nekaterih krajih mesta ti nesrečniki dobili pomoč, da so se oživili in preskrbeli za nekoliko časa, cepali so po drugod ljudje kot muhe na tla, medleli in umirali brez pomoči in brez okrepčanja.

Cel dan so se slišale po ulicah prošnje in mrmranje in godrnjanje; po noči pa vzdihovanje, katero je časi pretrgalo glasno ne navadno kričanje, tuljenje in moledovanje, ki se je končevalo v čudno vriščanje.

Čudno je, da se v ti bedi in revščini ni nikdar količkaj slišalo o upor ali vstanku, ker na to nihče ni niti mislil. Mej onimi, ki so umirali te počasne smrti, bilo je mnogo taci, ki niso bili za trpljenje vzgojeni. Tisoč in tisoč jih je bilo, ki so na Martinov dan kričali in vse grlo.

Ne moremo si misliti, da bi jih brzdal vzgled onih štirih, ki so se za vse pokorili. Kako naj upliva na podivjano množico spomin na smrtno kazen, na katero so bili vsi tako rekoč obsojeni. A ljudje smo uže taki. Proti srednjim nadlogam se borimo besno in nejevoljno, skrajni bedi pa se molče uklo-nemo in prenašamo ne udano, a začudeno vrhunec nesreče, katera se nam je izprva zdela neznosna.

Vsak dan je bolj izumirala nesrečna množica, a ni se zmanjšala. Od vseh stranij so drli ljudje, izprva od bližnjih vasij, potem iz cele okolice, potem iz drugih, mest celo iz drugih dežel. Iz Milana pa so bežali stari stanovanjci, da bi se odtegnili groznim pri-

¹⁾ Historiae Patriae, Decadis V. Lib. VI. Pag. 386.

²⁾ Ragguaglio dell' origine e giornali successi della gran peste contagiosa, venetica e malefica, seguita nella città di Milano etc. Milano, 1648. pag. 10.

zorom, pa tudi zato, ker so jih jeli izpodrivati vedno novi reveži. Bežali so iz mesta, da bi drugod poiskali pomoči, kjer bi ne bilo toli nadležne in lačne množice.

Ti romarji so se srečavali — žalosten prizor za vse, tužno znamenje in neprijeten dokaz, kako daleč so uže prišli na poti nesreče. Vsakdo je šel svojo pot, če ne radi tega, da bi premenil svojo osodo, pa vsaj radi tega, da bi mu ne bilo treba več vrniti se pod črteno nebo, da bi ne gledal več krajev, kjer je obupal. Marsikomu so pošle moči; zgrudil se je na cesti in mrtev ob-ležal — tužen prizor za njegove sotrpine, grozen in mogoče očitania poln pogled za druge potnike.

Ripamonti piše: „Na cesti ob zidu sem videl, kako je padla neka žena. Iz ust ji je mahalo na pol prežvečeno zelišče, ustnice so se ji še krčevito stiskale. Na hrbtu je nosila culo, na prsih pa je imela v cunjah zavitega otroka, ki je jokajoč stegal ročici po prsih. Prišli so usmiljeni ljudje, pobrali so revčka s tal in so mu mesto matere po-stregli.“

(Dalje sledi.)

Cena žitu na dunajski borzi dné 5. oktobra 1900.

Za 50 kilogramov

Pšenica za pomlad . . .	K	7.97	do K	7.98
Rž za pomlad . . .	»	7.68	»	7.69
Turšica za maj-junij /01 .	»	5.32	»	5.33
Oves za pomlad . . .	»	5.86	»	5.87

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m. srednji zračni tlak 736.0 mm.

čas opazovanja	stanje barometra v mm.	temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padarina v 24 urah v mm.
5. 9. več	739.7	6.5	sl. zah.	pol oblak.	
7. zjutj.	739.4	3.3	sl. zah.	oblak.	0.0
6. 2. popol.	738.1	9.2	sl. zah.	»	

Srednja včerajšnja temperatura 7.5 normale: 6.1.

Tržne cene v Ljubljani.

Tedensko poročilo

od dné 27. okt. do dné 3. nov.

	K	h		K	h
Goveje meso I. v. kg	1.28	Pšeničnamoka 100 kg	17.50		
» II. »	1.12	Koruzna »	18. —		
» III. »	0.96	Ajdova »	35.50		
Telečje meso »	1.20	Pižol, liter . . .	16. —		
Prasičje » sveže	1.40	Grah, » . . .	20. —		
» prek.	1.43	Leča, » . . .	24. —		
Koštrunovo meso »	1.80	Kaša, » . . .	22. —		
Maslo »	2. —	Ričet, » . . .	22. —		
Surovo maslo . . .	1.90	Pšenica . . . 100 kg	16. —		
Mast prasičja . . .	1.40	Rž . . .	14. —		
Slanina sveža . . .	1.36	Ječmen . . .	13.40		
» prekajena . . .	1.44	Oves . . .	14. —		
Salo . . .	1.20	Ajda . . .	15.60		
Jajce, jedno . . .	— 8	Proso, belo, »	18. —		
Mleko, liter . . .	— 16	» navadno »	14. —		
Smetana, sladka liter	— 80	Koruzna . . .	14. —		
» kislja . . .	— 80	Krompir . . .	4.40		
Med . . . kg	—	Drva, trda, m ³	7.50		
Piščanec . . .	1.30	» mehka, »	5. —		
Golob . . .	— 45	Seno, 100 kg . . .	—		
Raca . . .	— 170	Slama, » . . .	—		
Zajec . . .	—	Stelja, » . . .	—		

Patenti! Iznajdbe!

Da gg. iznajdnikom dam priliko, se osebno dogovoriti zastran pridobitve patentov v katerikoli državi sveta, pridem v četrtek dné 15. novembra v Ljubljano ter ostanem „pri Slonu“. Vabim na obilen obisk za čas od 9. do 12. ure dopoldne.

Inženir M. Gelbhaus,

oblastveno potrjen in zaprisežen oskrbnik za patente na Dunaji, I., Graben 29 a. 987 3-1

Dunajska filialka Hranilne vloge na knjižice s 4 1/2 %.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Dunajska borza.

Dné 6. novembra.	
Skupni državni dolg v notal . . .	97.50
Skupni državni dolg v srebru . . .	97.15
Avstrijska zlata renta 4% . . .	114.65
Avstrijska kronska renta 4% 200 kron . . .	98.50
Ogerska zlata renta 4% . . .	114.75
Ogerska kronska renta 4% 200 . . .	90.35
Avstro-ogerske bančne dolnice, 500 glđ. . .	1692.—
Kreditne dolnice, 160 glđ. . .	663.—
London vista . . .	240.55
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj . . .	117.65

Dné 5. novembra.	
20 mark . . .	23.51
20 frankov (napoleonor) . . .	19.10
Italijanski bankovci . . .	90.85
C. kr. cekini . . .	11.38
3-2% državne srečke I. 1854, 250 glđ. . .	170.—
5% državne srečke I. 1860, 100 glđ. . .	160.—
Državne srečke I. 1864, 100 glđ. . .	202.—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron . . .	94.—
Tisne srečke 4% 100 glđ. . .	—
Dunavske vravnave srečke 5% . . .	253.50

Dunavsko vravnavno posojilo I. 1878 . . .	106.—
Zastavna pisma av. ostr. zem.-kred. banke 4% . . .	93.75
Prioritetne obveznice državne železnice . . .	410.—
» južne železnice 3% . . .	322.50
» južne železnice 5% . . .	119.50
» dolenskih železnice 4% . . .	99.50
Kreditne srečke, 100 glđ. . .	391.—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 glđ. . .	350.—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 glđ. . .	42.50
Ogerskega . . . 5 » . . .	20.—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 glđ. . .	12.40
Rudolfove srečke, 10 glđ. . .	60.—

Salmove srečke, 40 glđ. . .	174.—
St. Genois srečke, 40 glđ. . .	198.—
Waldsteinske srečke, 20 glđ. . .	—
Ljubljanske srečke . . .	50.—
Akcie anglo-avstrijske banke, 200 glđ. . .	273.—
Akcie Ferdinandove sev. želez., 1000 glđ. st. v . . .	6165.—
Akcie tržanskega Lloyd, 500 glđ. . .	791.—
Akcie južne železnice, 200 glđ. sr. . .	112.50
Splošna avstrijska stavbinska družba . . .	149.—
Montanska družba avstr. plan. . .	424.50
Trboveljska premogarska družba, 70 glđ. . .	465.—
Papirnih rubljev 100 . . .	254.25

Nakup in prodaja
vsekovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zruge pri znebanjih, pri izkrcanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako tvebanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjalnična delniška družba
„M E R C U R“
I., Wellzeile 10 in 13, Dunaj, I., Ströbelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.

„Národna kavarna“.

Jutri v sredo 7. nov. t. l.

koncert

meščanske godbe.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Vstop prost.

K obilni udeležbi vabi z velespoštovanjem

989 1—1

Fran Krapež.

Učenca

za pozlatarski in podobarski obrt
vsprejme

Franc Toman v Ljubljani,

Valvazorjev trg št. 1. 931 12 8

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Nc. I. 283/00

1

Razglas.

988 1—1

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem naznanja, da se bode na prošnjo gospe Amalije Majdič iz Logaca, dné 13. novembra 1900 ob 10. uri dopoldne na lici mesta vršila

prostovoljna dražba

nekdanj Rusovih vinogradov v Hmelčiču in Plešivcu uložna štev. 400, 401, 402, 403, 404, 405 in 406 katastralne občine Hmelčič in v poslopih se nahajajočih pritiklin, s pristavkom, da se bodo isti le za cenilo ali nad cenilom oddali, ter da vknjiženim upnikom ostanejo zastavne pravice ne oziraje se na prodajalno ceno neprikrajšane.

Dražbene pogoje smejo tisti, ki želé kupiti, pregledati pri tem sodišču med opravičnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, oddelek I.,

dné 2. novembra 1900.

Slavnemu p. n. občinstvu se uljudno naznanja, da se prične

v soboto dné 3. oktobra 1900
v Prešernovih ulicah štev. 1

v Friš-ovi palači

velika prodaja blaga

in sicer pride na prodaj:

Velika partija sukna, med tem angleško in brnsko sukno in blago za haveloke.
Velika partija raznega volnenega blaga za dame in barvanega barhenta od 15 kr. meter naprej.
Velika partija Smyrna-preprog (tepihov) vsake velikosti, kakor preproge za pred posteljo in za na stene. Preproge, 2 metra široke in 3 metre dolge, po glđ. 5-90.
Velika partija svilnatih blaga, med tem najnovejši vzorci Taft-svile, po 95 kr. meter.
Velika partija moderecev, približno 500 komadov, iz neke konkurzne mase, od 30 kr. višje.
Vrh tega še nekaj izvanredno cenih partij raznega blaga.
Ker se bode omenjeno blago po izvanredno nizkih cenah prodalo, je upati, da se izbera v kratkem zmanjša, in je tedaj priporočljivo, da se vsakdo, kdor želi to ugodno priliko uporabiti, pravočasno z nakupom preskrbi.

976 4

Glavnice v akcijah 20,000.000 K.

Reservni zaklad nad 7,500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi Iglavi, Moravski Ostravi.